

MARTTILAN KUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus on laadittu talouden osalta BDO:n tilintarkastajan toimesta ja muilta osin kukin tarkastuslautakunnan jäsen on ottanut yhden lautakunnan ja kunnanhallituksen työn arvioitavakseen. Tämä on muutos käytäntöön, jossa tilintarkastaja aikaisemmin laati arviointikertomuksen.

Muutos tehtiin helmikuun 2024 kokouksessa uuden tilintarkastajan toiveesta. Nyt aikaa arvioinnille on ollut vajaa kaksi kuukautta, vaikka arviointia tulisi tehdä jatkuvana toimintana vuoden kuluessa.

Vuoden 2023 vaikeutena olivat kohonneet kustannukset ja korkeat korot, mutta loppuvuodesta talouden taantuminen niitä vaimensi. Sote-uudistus jatkui Varhassa järjestelmien ja yhteistoiminnan kehittämisenä kuntien kanssa. Vielä kehitysvaiheessa oleva Varhan organisaatio ja sen alijäämäinen talous ovat lähiaikoina aiheuttamassa monia raskaita päätöksiä sote-alalla ja kunnissa.

Monista muutoksista huolimatta kunnan talous on saatu pidettyä tasapainossa ja sen ennustettavuus on nyt selvästi parantunut. Kunnan taloudesta on tästä huolimatta pidettävä jatkuvasti huolta.

Marttilan kunnan menestyksekkäs toiminta edellyttää pätevää henkilöstöä. Kuntaan on pystytty rekrytoimaan osaavaa ja tehtäviinsä omistautunutta henkilöstöä, tuoreimpana uusi kunnanjohtaja Anne Ahtiainen Mynämäelle siirtyneen Carita Maisilan tilalle. Kunnan organisaatio on ohut ja siksi sen toiminnan varmistamiseksi tarvitaan varahenkilöitä. Toiminta korvaustilanteissa onkin sujunut hyvin, kun järjestelyt on tehty ajoissa.

1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Arvioinnin tulokset tarkastuslautakunta esittää valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa.

Marttilan kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat valtuustokaudella 2021 – 2025 puheenjohtaja Mikko Tegel, varapuheenjohtaja Kimmo Kylämäki, Matti Karakorpi, Hannele Nousiainen ja Hilikka Nyman. Varajäseniä samassa järjestyksessä ovat Olli-Pekka Aalto, Jussi Vaittinen 15.11.2021 saakka ja sen jälkeen Mika Aalto, Teemu Ronkainen, Kirsi Salo-Ylitalo ja Karin Hellman.

Tarkastuslautakunta on arviointitehtävän suorittamiseksi tutustunut kunnan toimielinten pöytäkirjoihin, viranhaltijoiden päätöksiin sekä hallituksen laatimaan toimintakertomukseen ja tilinpäätökseen. Lisäksi lautakunta on kokouksissaan kuullut kunnan eri toimialojen

vastuuhenkilöitä. Kevään 2023 kokouksen yhteydessä lautakunta tutustui entisen terveyskeskuksen tiloihin ja syksyllä Martintalon kuntosaliin ja perusparannettuun urheilukenttään. Lautakunta kokoontui vuonna 2023 neljä kertaa.

Tarkastuslautakunta kilpailutti kunnan hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarjouksen jätti vain BDO Audiator Oy. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 20.3.2023 BDO Audiator Oy:n tarjouksen kunnan hallinnon ja talouden tarkastuspalveluista vuosille 2023-2024 + yksi optiovuosi.

Tilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, HT Sinikka Niitynperä 19.4.2023 asti ja sen jälkeen HT, JHT Kirsi Ehrlund.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

2.1. Kunnanhallitus

Yleishallinto

Vuoden 2023 suuria muutoksia oli sosiaalitoimen ja pelastushenkilöstön siirtyminen Varsinais-Suomen hyvinvointi alue VARHA:lle. Tähän liittyvät muutokset toteutettiin vuoden aikana ja samalla valmistettiin yhteistyötä Varhan kanssa sujuvan palvelun takaamiseksi.

Kunnan asukkaiden osallistamista kunnan toimintaan parannettiin ottamalla käyttöön osallistava budjetointi 10.000 euron summalla. Kuntalaisilta saaduista ideoista toteutettiin minigolfrata liikennepuiston viereen. Yrittäjien osallistamista selvitettiin yrittäjille suunnatulla yrittäjäkyselyllä.

Kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia on edistetty lisäämällä ennestään hyviä harrastusmahdollisuuksia ja kunta on teettänyt hyvinvointikertomuksen. Kertomusta käytetään jatkossa ohjamaan kunnan toimia. Yhteistyö hyvinvointialue Varhan kanssa on tärkeää, tosin suurten muutosten vuoksi toiminta vaatii vielä kehittämistä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä Varhan toiminnan seuraamista, jotta tieto kuntaa koskevista päätöksistä on tiedossa etukäteen ja oikeana.

Kuntalaisten tietoisuutta ympäristöstä ja ekologisuudesta ovat tukeneet monet kunnan ja yhdistysten järjestämät tapahtumat esim. Koti Marttilaan -tapahtuma ja Perinnerakentamispäivä.

Kunnan ilmasto- ja ympäristöohjelma valmistui lokakuussa. Ohjelman laatimisessa tehtiin yhteistyötä sekä luottamushenkilöiden että kuntalaisten kanssa.

Toiminta Paimionjoki-yhdistyksen ja Valonian kanssa tulee jatkossa auttamaan Saaristomeren tilan parantamisessa. Paimionjoki-yhdistyksellä on kunnan alueella vireillä koskikunnostushanke, johon kunta osallistuu.

Kuntalaiset ovat ottaneet hyvin vastaa monet kuntalaisia yhdistävät tapahtumat ja heidän mahdollisuutensa tulla kuulluksi tällä tavalla. Tämä on lähidemokratiaa parhaimmillaan ja sitä tulee jatkaa.

Hallinto- ja talouspalvelut

Kunnan asiahallinnon ja sähköisten asiointipalveluiden kehittäminen odottaa vielä toteutusta. Nykyisiä ICT-palveluita on kehitetty Lounean kanssa ja tietoturva-auditoinnin tulokset on viety työyksiköihin.

Kunnassa on tarvetta vuokrattavista asunnoista, jotta kuntaan saadaan uusia asukkaita ja perheitä. Uusia asuntoja onkin saatu lisää kunnostamalla kunnan toimesta terveysaseman vapautuneita tiloja asunnoiksi. Vireillä on myös asuntojen kunnostuksia yritysten toimesta.

**Kunnan sähköisiin palveluihin on aihetta panostaa, koska palveluiden käyttö lisääntyy ja vaatimukset kasvavat.
Vuokra-asuntojen tarjontaa pyritään kunnassa parantamaan.**

Henkilöstöpalvelut

Suurin muutos vuosiin on ollut sote-henkilöstön siirto Varhalle. Siirto on aiheuttanut paljon järjestelyitä sekä siirtyviin että kunnan palvelukseen jäävien henkilöiden töihin ja työpaikkoihin. Henkilöstön työtyytyväisyys ja työympäristön toimivuus on ollut tärkeää muutoksen edetessä. Työterveyspalveluiden merkitys on korostunut, samoin henkilöstön kouluttaminen ja yhteistyöpalaverit sekä tiedottaminen työolojen muutoksista.

Kunnan henkilöstön jaksaminen ja siitä huolehtiminen on edelleen oleellista koronavuosien ja soten tuomien muutosten vuoksi.

Muut tehtävät

Kunnan ruokahuollosta on aikaisemmin vastannut kunnan oma keskuskeittiö. Varhan aikana tilanne on muuttunut ja ruokahuoltoa on jouduttu järjestelemään uudelleen tilojen ja henkilöstön osalta. Ruoan laadusta on tehty kysely koululaisille ja palveluun ollaan nyt tyytyväisiä.

Ruokahuoltoa on järjestelty useampaa otteeseen sote-muutosten aikana, jolloin ruoka-annosten laatu on huonontunut. Tilanne on kuitenkin parantunut ja huolto toimii nyt hyvin, mutta tilannetta on hyvä jatkuvasti seurata.

Elinvoimapalvelut

Kunnan elinvoimapalveluita on kehitetty mm. valtuustoseminaarissa luottamushenkilöiden ja henkilöstön kanssa laatimalla kunnan elinvoimaohjelma.

Kunnan yhteistyö yritysten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa näkyy useina kuntalaisia kiinnostavina tapahtumina. Helmikuussa Rakenna ja sisusta -messuilla Turussa, huhtikuun alussa Koti Marttilaan - tapahtuma noin 1000 kävijällä, kesäkuussa Härkähumu-viikko sekä elokuussa Marttilan perinnerakentamispäivä ja marraskuussa Martinviikko. Yrittäjien kanssa kunnalla on kerran kuussa aamukahvitapaaminen.

Kunnan toiminta elinvoimapalveluissa on onnistunutta ja vaikutukset ovat näkyvissä Marttilassa sekä kunnan suhteissa yhteistyökumppaneihin.

Kaavoitus ja maaomaisuuden hallinta

Maa-alueiden käyttöä energian tuotantoon on kunnassa edistetty laatimalla kunnan alueelle tuulivoimakartoitus. Myös aurinkoenergian tuottamiseen sopivia alueita on yksityisten yritysten toimesta tiedusteltu ja yksi isompi hanke on vireillä Kantinkulmalle. Marttilaan on haluttu toimiva keskeinen torialue, jota on kehitetty kirjaston alueelle. Alueen käytöstä on tekeillä suunnitelma, josta on saatu hyviä palautteita.

Energiantuotanto kunnan alueella on ollut tunteita jakava asia. Se on saanut kannatusta tuotannon positiivisesta vaikutuksesta kunnan talouteen lisääntyvien verotulojen vuoksi. Vastustusta on toisaalta tullut etenkin tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksista asumiseen niiden lähistöllä. Marttilassa on paljon luontoarvoja, joiden yhteyteen tuulimyllyt ja aurinkovoimapuistot eivät välttämättä sovi. Näiden arvojen yhteensovittamisesta kunnan tulee pitää huolta.

Vuoden 2023 talouden toteutuminen

Kunnan talous toteutui ennakoitua paremmin. Vuoden 2023 talousarviossa arvioitiin vuosikatteeksi 0,54 milj. euroa ja tulokseksi 0,03 milj. euroa. Tilinpäätöksessä vuosikate oli 0,57 milj. euroa. Vuosikate muodostui 0,03 milj. euroa paremmaksi. Tilinpäätöksen tulos oli 0,06 milj. euroa, mikä oli 0,04 milj. euroa parempi kuin talousarviossa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 0,09 milj. euroa. Kunnan lainamäärä tilinpäätöksessä oli 1,40 milj. euroa. Kunnan ei tarvinnut nostaa uutta pitkäaikaista lainaa 0,80 milj. euroa, vaikka näin talousarviossa 2023 ennakoitiin.

Kunnan investointien toteuma oli yhteensä 0,68 milj. euroa, mikä oli 51,8 % talousarvion investointien menovarauksesta 1,32 milj. euroa. Vuonna 2023 toteutui suurimpina urheilukentän kunnostus yhteensä 0,24 milj. euroa, vesihuoltolaitoksen saneeraus 0,05 milj. euroa ja Marttilan alakoulun sadevesijärjestelmä ja sisäänkäynnit 0,04 milj. euroa. Virastotalon korjaukseen oli varattu 0,26 milj. euroa ja toteuma oli 0,03 milj. euroa. Kunnanhallituksen alaisessa toiminnassa menot yhteensä 1,29 milj. euroa, joka oli 0,05 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Kunnanhallituksen tulot 0,19 milj. euroa, joka oli 0,01 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa.

2.2. Sivistyslautakunta

Lautakunnan erityisenä tavoitteena oli syrjäytymisen ehkäisy. Tavoitteena oli koulukiusaamisen ehkäisy ja kartoittaminen. Lisäksi tavoitteena oli lasten ja nuorten harrastustoiminnan kartoittaminen sekä sen varmistaminen, että kaikilla halukkailla lapsilla ja nuorilla on jokin harrastus.

Koulukiusaamista on kartoitettu Kiva-koulu -menetelmän puitteissa sekä tarkalla kirjaamisella ja omalla tilastoinnilla. Pienemmissä oppilaiden välisissä konflikteissa on käytössä Verso-vertaissovittelumenetelmä. Oppilashyvinvointia edistävät toimet ennaltaehkäisevät myös osaltaan kiusaamista.

Oppilaiden hyvinvointia tukevia toimia on tehty vuoden aikana. Kosken TI kunnan kanssa on laadittu ja otettu käyttöön oppilashuoltosuunnitelma, jonka lautakunta hyväksyi kokouksessaan lokakuussa. Koulujen oppilashuoltohenkilöstön siirtyminen hyvinvointialueen työntekijöiksi on aiheuttanut koululla haasteita, joihin pyritty varautumaan ennalta. Merkittävämpänä haasteena on ollut henkilöstön jatkuva vaihtuminen. Koulun vaikuttamismahdollisuudet tähän ovat hyvin vähäiset. Hyvästä voi kuitenkin pitää sitä, että ongelmia on osattu ennakoita ja niihin varautuminen on kirjattu jo talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin. Lisäksi Marttila on mukana alueellisessa hankkeessa, jonka tavoitteena on vakiinnuttaa toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi.

Koulun kerhotoiminnan määräraha ylittyi n. 4000 euroa, joten kerhotoiminnan kautta on tarjottu harrastusmahdollisuuksia ilmeisen hyvin. Syksystä 2023 kerhotoiminta on järjestetty Harrastamisen Suomen mallin mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa on saatu palkattua erityisopettaja, ja näin turvattu erityisvarhaiskasvatuksen toteuttaminen uuden lain vaatimusten mukaisesti. Varhaiskasvatuksen varajohtaja järjestelmä on viimein saatu luotua ja rekrytoitua varhaiskasvatuksen varajohtaja. Tavoitteena oli myös yhteistyön sujuvoittaminen vanhempien kanssa sähköisen toimintajärjestelmän avulla, mutta tästä luovuttiin sen korkean hinnan vuoksi.

Yleisesti voidaan todeta, että toiminnalliset tavoitteet on saavutettu sekä koulun että varhaiskasvatuksen osalta hyvin.

Sivistyslautakunnan menot yhteensä 3,18 milj. euroa, mikä oli 0,04 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa 3,15 milj. euroa. Sivistyslautakunnan tuloarvio muutetussa talousarviossa 0,18 milj. euroa tulojen toteuma oli 0,14 milj. euroa. Tulojen toteuma oli 0,02 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa.

2.3. Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunnan tehtäviin kuuluvat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kirjasto- ja tietopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut.

Hyvinvointilautakunnassa on yhteensä 7 jäsentä. Vuonna 2023 hyvinvointilautakunta kokoontui 6 kertaa.

Kirjasto- ja tietopalveluiden normaalit tavoitteet aineistojen, ohjaus- ja asiakaspalvelun ja digitaalisten palveluiden osalta vuodelle 2023 toteutuivat. Lisäksi tavoitteena oli maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen ja kouluyhteistyön syventäminen. Molemmat tavoitteet toteutuivat. Maahanmuuttajien kotouttamista edistettiin mm. hankkimalla kirjastoon suomen kielen oppimateriaalia. Kouluyhteistyö toteutettiin säännöllisillä luokkavierailuilla kirjastoon.

Kulttuuripalveluiden tavoitteena oli järjestää ja tarjota tiloja tapahtumille, näyttelyille ja kansalaistoimintaan, museon kesänäyttelyn toteutus ja yhteistyön syventäminen eri toimijoiden kanssa. Kaikki tavoitteet toteutuivat vuonna 2023.

Liikuntapalveluiden yhtenä tavoitteena oli urheilukentän kunnostus. Kunnostus siirtyi vuodella aikaisemmasta tavoitteesta ja toteutui vuonna 2023. Urheilukenttään liittyvät kalustohankinnat tehdään vuoden 2024 puolella. Tavoitteena oli myös Palaisten uimarannan kehittäminen, joka toteutettiin uimarannan ympäristön kunnostamisella ja kesäkaudella uimarannalla pidettiin kesäkioskia. Liikuntaryhmien toimintaan liittyen tavoitteena oli selvittää ryhmien/kurssien tarjontaa ja ryhmien kehittämistä. Molemmat tavoitteet toteutuivat osittain. Martintalon käyttöaste on suuri, joka osaltaan hankaloittaa sopivien vuorojen löytymistä.

Nuorisotyön tavoitteet toteutuivat osittain. Yhteistyötä tehtiin Kosken TI kunnan kanssa ja uusi hyvinvointikoordinaattori aloitti syksyllä 2023. Lisäksi uusi nuorisovaltuusto aloitti kaudelle 2023-2024. Tilastoinnin ja arvioinnin kehittämiseksi otettiin käyttöön NuoDo-järjestelmä. Yhteistyönä nuorisotyön yhdistysten kanssa järjestettiin yhdistysiltoja ja tapahtumia.

Hyvinvointilautakunnan menot olivat 0,43 milj. euroa. Lautakunta alitti talousarvion menot 0,01 milj. eurolla. Hyvinvointilautakunnan tulot olivat yhteensä 0,05 milj. euroa. Sen tulot olivat 0,02 milj. euroa paremmat kuin talousarviossa arvioitiin.

2.4. Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, kunnossapito- ja ylläpitotehtävistä. Lisäksi tekninen lautakunta hoitaa rakennuslautakunnan tehtävät. Tekninen lautakunta kokoontui 5 kertaa. Seitsemän jäsentä huolehtii teknisistä ja ympäristöasioista.

Kiinteistöjen huolto- ja kunnossapito

Kunnan teiden kunnossapito, esim. valaistus ja teiden auraus

Muihin palveluihin paikkatieto, yksityistieavustukset, jätehuolto ja ympäristönsuojelu.

Rakennusvalvontatoimi valvoo alueiden käyttöä ja rakentamista elinympäristömme ominaispiirteitä vaalien.

Vesilaitos kokonaisuudessaan.

Tekninen lautakunta huolehtii kunnan investoinneista. Osa investoinneista on siirtynyt vuodelle 2024 keskeneräisyytensä vuoksi. Virastotalon remontti on siirtynyt tulevaisuuteen.

Teknisen lautakunnan menot yhteensä 1,38 milj. euroa. Menot olivat 0,03 milj. euroa arvioitua pienemmät. Lautakunnan tulot 1,07 milj. euroa toteutuivat 0,08 milj. euroa paremmin kuin arvioitiin muutetussa talousarviossa.

2.5. Investoinnit

Investointien toteutumisesta on annettu kattava selvitys kunnan tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

3. Kunnan talous

Tilikauden ylijäämä on 0,09 milj. euroa poistoerokirjauksen jälkeen. Taseen kertynyt ylijäämä on tämän jälkeen yhteensä 3,88 milj. euroa. Omavaraisuusaste on 71,22 %, kun hyvänä tasona pidetään 70 %. Kunnan omavaraisuusaste parani edellisestä tilikaudesta 3,95 %. Kunnalla on lainaa asukasta kohti 840 euroa. Kunnan lainakanta asukasta kohden pieneni tilikauden aikana.

4. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin vuonna 2023

Hallituksen esitykseen tilikauden tuloksen käsittelystä ei ole huomautettavaa.

Tarkastuslautakunta haluaa vuoden päätteeksi kiittää koko kunnan henkilöstöä heidän osaamisestaan ja jaksamisestaan monien haasteiden edessä. Marttila on pystynyt tuottamaan kuntalaisille tarvittavat palvelut.

Marttilassa 18.4.2024

Marttilan kunnan tarkastuslautakunta

Mikko Tegel
puheenjohtaja

Kimmo Kylämäki
varapuheenjohtaja

Matti Karakorpi
jäsen

Hilkka Nyman
jäsen

Kirsi Salo-Ylitalo
varajäsen